

Könyvszemle

Borsi Kálmán Béla: *Polgárosodott nemes avagy (meg)nemesedett polgár*

A történész kutató és diplomata Borsi Kálmán Béla új arculatában lépett olvasói elé nemrég kiadott könyvével, tanulmánykötetével. Önéletrajzi írásai egy olyan történelemszociológiai, mélylélektani elemzés keretében állanak előttünk, amely nemcsak rendhagyó írói képességről, hanem a nemzetkarakterológia korszerű kutatásáról is tanúskodnak.

Borsi Kálmán családjával 1962-ben költözött át Szinérváraljáról Magyarországra. 1948-ban született szerzőnk 14 esztendőskorában került az anyaországba. Vallomása szerint „az a bizonyos »ki vagyok én?« örök kamaszkori kérdés” azóta nem hagyja nyugton, kiegészülve később azzal, hogy mit keres Magyarországon. Tudatában az „otthon” és a „haza” fogalma „ha nem zavarodott meg teljesen”, ám „viszonylagossá vált”. Az áttelepülés számára sem jelentett teljes szakítást, mert „a gyökereket tövestől kitépni nem lehet”. Magával vitte a családi örökséget, a román kulturális értékek, a máramarosi magyar-zsidóság ismeretét, a szinérváraljai etnikai sajátosságok emlékét, ahol a lakosság többsége román, mintegy harminc százaléka magyar, tíz százaléka zsidó volt. Éltek ott elmagyarosodott cipser katolikusok, lengyelek, örmények, betelepült ukránok is, és dolgoztak székelek, ami arra predesztinálta a kálvinista család sarját, hogy a pszichoszociális tényezők iránt érzékeny maradjon. Az egész életre szóló útravalók közé tartozik a románok, a zsidók

és a svábok iránti empátia, vagyis készsége, hogy a románokat magyar szemmel lássa, és megpróbálja megismerni a románok magyar tükörképét, a románok tudati viszonyát irántunk, magyarok iránt. A szülők és a környezet intellektuális beállítottságában még élt a századforduló és a millenniumi légkör hagyománya, Nagy-Magyarország mítosza, hiszen nagyapja kismemesi gyökerű borbélymester volt.

Borsi Kálmán Béla középiskoláit a szatmárnémeti kollégiumban kezdte, majd tanulmányait a kálvinista Sárospatakon és a budapesti Eötvös Kollégiumban folytatta.

A könyvhöz előszót író Fejtő Ferenc szerint Borsi Kálmán Béla „eredeti hangon és eredeti módszerrel vizsgálja a magyar identitás-önszemlélet egyik alapvető problémáját: a polgárisodás-városiasodás, a korszerűsítés oly sokat vitatott tárgykörét”. Ez esetben is „úgy szólván maradéktalanul feldolgozta a problematika teljes szak- és publicisztikai irodalmát”. Megállapítása nem mond újat azoknak, akik Borsi Kálmán Béla könyveit eddig is forgatták, bár ebben a könyvben a jegyzetek kimerítő gazdagságát a végletekig vitte. A lényegre tapint rá viszont Fejtő Ferenc, amikor a könyv sokrétű, sokoldalú tematikáját, beállítottságát emeli ki, azaz a historikusi elemzésen túl az alapos szociológiai okfejtést, a város- és régiótörténeti vizsgálódást, a sokszor lábjegyzetbe sűrített, önéletrajzi adatokkal teletűzdelt aprólékos család-történeti kutatást. *A Bánság és Temesvár a századfordulón és az első világháború előestéjén* című Borsi Kálmán-féle tanulmány a kötet középpontjában álló magyarosítás-magyarosodás szövevényes kérdését járja

körül, midőn a magyar nyelvhez és kultúrához, a politikai szemlélethez való hasonulás mechanizmusát, a folyamat rejtett lélektani mozgatórugóit próbálja felszínre hozni, elsősorban a sváb és zsidó származásúak részéről.

A szerző a 19. század végi és a 20. század legeleji magyarosítás/magyarosodás folyamataiban elsősorban a bánási és temesvári svábok és izraeliták között tért hódító elmagyarosodás egyik eddig elkerült, elhanyagolt jellegzetességére hívja fel figyelmünket. Ennek feltárásában csillog szerintem különösen tolla. Klapka György, Herczeg Ferenc, Karinthy Frigyes, Gáldi (Göbl) László, Tamás (Tremel) Lajos, Degré Alajos, Méliusz József, Marczali Henrik, Niemessny Mihály és más elmagyarosodott személyiségek családtörténetét feszegeti. A „kényes kérdések” nyílt és bátor felfedése, bemutatása kapcsán mutat rá a „magyar nemesi modell” vonzóerejére, de egyben az általuk képviselt „nagy-magyar utópia” jelenségére is. Borsi Kálmán Béla szerint a megnemesített családok „csupán elenyésző hányada magyar”, míg a többség a megyei és főleg a Temesvár városi hivatalnokok német, délszláv, zsidó, makedo-román (arumén), cincár és nem utolsósorban a megtollasodott kereskedők közegekből emelkedett ki, ugyanis a „nemesi kutyabőr” megvásárlásával szilárdították pozíciójukat. Ezek a legősibbnek tartott Árpád-kori, sőt turáni ősmagyar keresztnéveket vettek fel. Ők lettek a „legnagyobb magyarok”, anélkül, hogy – a szerzővel együtt – a szóösszetételnek pejoratív értelmet kölcsönöznének. Egyébként, megint csak Borsi Kálmán Bélával együtt, a megfelelő empátiával viszonyulunk a bonyolult és nemegyszer ellentmondó jelenséghez. Nincs ok rá, hogy a törekvés őszinteségét kétségbe vonjuk, amelynek a későbbiek során eléggé el nem ítélandó/ítélhető következményei is voltak az első világháború utáni impériumváltást követő időkben. Gondoljunk csak a szerző által említett példára! Az aradi, a lugosi és a

temesvári zsinagógákban az istentisztelet „domináns nyelve 1870 és 1919 között a magyar volt”, a „nagy áldozatok árán” felállított zsidó magánliceum és kereskedelmi iskola oktatási nyelve 1924-ig *hivatalosan* is magyar lett, s bár erőteljes nyomásra ezt papíron ebben az évben az új főhatalom nyelvére változtatták, társalgás az órák között szünetekben s a tanári szobában, lényegében a liceum 1948-as államosításáig továbbra is magyarul folyt”. Így volt ez a máramarosi, nagyváradi, nagybányai, kolozsvári zsidó iskolákban is. Magam voltam tanúja 1986-ban Máramarosszigeten egy számomra meglepő jelenségnek. Akkor a valamikori félig zsidó városban már csupán 159 izraelita élt. A bucaresti főrabbi elrendelte, hogy istentiszteleteket ne magyarul, hanem románul végezzék. A máramarosi izraelita hitközség hevesen tiltakozott a felső utasítás ellen, ugyanis a döntő többségükben előregedett zsidók még mindig nem sajátították el annyira a románul, hogy a választékos román nyelven végzett szertartást maradéktalanul megérték. A trianoni békeszerződés alapján Romániához csatolt területeken élő svábok, de kiváltképpen az elmagyarosodott zsidók nehézsors elé néztek. Osztották a kisebbségek sanyarú helyzetét, és külön azt, hogy magyar zsidók voltak.

Borsi Kálmán Béla jelzi, hogy könyve bánási és temesvári vonatkozású tanulmánya *A temesvári »Levente-pör« (1919-1920). Fejezetek egy családregényből* című, készülő munkája első fejezetének rövidített változatát alkotja. Azt már jómagam is tanúsíthatom, hogy a „Levente-pör” törvényszéki iratait mindmáig nem sikerült látnia, mert a Romániai Központi Nemzeti Levéltár nem hajlandó az anyagot kutatásra Borsi Kálmán Béla kezébe adni. Marad továbbra is válasz nélkül az általa feltett, valóban érdekfeszítő kérdés: „Ha tehát rekonstruálni, legalábbis érzékeltetni kívánjuk, hogyan is érezhettek a Bánáság 1920-as (Magyarországtól való)

elszakítását megakadályozni igyekvő (különböző nemzetiségű) diákösszeesküvők, miként látták szűkebb pátriájukat és hazájukat, városukat és benne önmagukat, nem kerülhetjük meg azt a kényelmetlen kérdést: vajon hogyan tették azt? Milyen nyelven beszéltek, vitakoztak és álmodoztak. Más szóval: mennyire volt magyar a »Bánság fővárosa« a századfordulón s a világháború előestéjén?”

Nem zárhatjuk beszámolóinkat Borsi Kálmán Béla könyvéről anélkül, hogy legalább futólag szót ne ejtenénk a kötetbe foglalt *Nacionalizmus és magyar értelmiség 1989-1997 között, avagy a „népi(es)-urbánus” vita – mai olvasatban* című tanulmányáról. Ebben olyan időszerű és érdekesítő problémákat boncolgat, mint a magyar nacionalizmus veszélye, a magyar társadalmi fejlődés *nemesi jellege*, a magyar nemzet tudat mentális szerkezetének arisztokratikus tendenciájú és *historizálásra* hajlamos típusa, vagyis a magyar nemzetfejlődés sajátosságai és megkülönböztethető vonásai, *történelmi ideje*, és végül: miért is kényes kérdés a nacionalizmus a mai Magyarországon.

Joggal állapítja meg, hogy „a magyar nacionalizmus általában s egészében véve immár meghaladta fejlődésének virulens szakaszát”, ám mégis riadalmat válthat ki a szomszédos népek „bizonyos értelmiségi rétegeinek tudatában és reflexeiben”. A magunk részéről ezt megtoldanánk azzal, hogy például a romániai politikai elit továbbra is hatékonyan használja fel a belső nehézségekről való figyelemeltérítésre a „magyar veszély” hangoztatását. Borsi Kálmán Béla rámutat a zsidó eredetű magyarországi értelmiség kebelében zajló „ádáz vita” történelmi, szociográfiai és érzelmi/érzelmi összetevőire. Fejtegetései összecsengenek Kertész Imre Nobel-díjas regényének eszmei és érzelmi mozgatóival a magyarországi holokauszt borzalmairól. A „kibeszélés” hiánya még mindig a tudati hasadást táplálja, vagy éppenséggel gerjeszti azt. Bibó István őszinte és mélyen szántó eszmeftuttatása ismert körülmények között és okokból kifolyólag félbeszakadt, aminek máig ható következményei voltak/vannak. (*Jelenkor, Pécs, 2002. 192 o.*)

Demény Lajos
az MTA külső tagja

Kniezsa István: Helynév- és családnév-vizsgálatok

Kniezsa István akadémikus a 20. század derekán a magyar szlavisztika vezető egyénisége volt, nemzetközileg is jól ismert szakember. Ez a kötet néhány korábban megjelent tanulmányát gyűjti egybe: az esztergomi káptalan 1156. évi dézsmajegyzékeinek a helyneveit, az Ecsedi-láp környékének szláv nyelvű helységneveit. Már ezekben világosan látszott tudományos munkásságának fő vonulata, a nevek etimológiája és az ebből levont következtetések a történeti Magyarország etnikai összetételéről különböző korszakokban. E két tanulmány 1939-ben, illetve 1943-ban jelent meg, ilyen jellegű az 1949-es tanulmány is, a

zobori apátság 1111. és 1113. évi okleveleinek a névanyaga. Klasszikusnak tekinthető, mindmáig nélkülözhetetlen 1944-es tanulmánya a párhuzamos helynévadásról. Ebben mutatta ki magyar és szlovák anyagon, hogyan keletkezik egy-egy földrajzi név, amikor az egyik nyelvről lefordítják a másikra, tehát forma szerint nem is hasonlítanak egymásra. Az utolsó, a legterjedelmesebb írás itt jelenik meg először nyomtatásban (csak litografált anyagként maradt fenn), ebben a magyar és a szlovák családnéveket foglalja rendszerbe, a nyelvtani formák és tartalom szerint (foglalkozást jelentő családnevek stb.). A két nyelv persze ebben a vonatkozásban is alapvetően különbözik, de bizonyos közös vonásokat itt is meg lehet állapítani. A kötet anyagát Kiss Lajos akadémikus állította össze, ő írt hozzá

bevezetőt is, amelyben Kniezsa tevékenységét foglalta össze. A kötet megjelenését Kiss Lajos már nem érte meg. Kniezsa öt szeretete volna utódjának a budapesti szláv tanárszéken, ez nem sikerült, de Kiss Lajos életműve valamilyen formában csakugyan Kniezsa nyomán bontakozott ki, az ő ösztönzéseit

vitte tovább. A kötet így voltaképpen a magyar nyelvészet, ezen belül a szlavisztika történetének egyik fontos forrása. (*Kniezsa István: Helynév- és családnév-vizsgálatok. Kisebbségkutatás Könyvek. Lucidus Kiadó, Budapest, 2003. 349 p.*)

(-r. -l.)

Gergely Jenő: *A Mindszenty-per*

A 20. századi magyar történelem kitűnő ismerője egy „klasszikus” – ahogy ő nevezi – koncepció per anyagáról ad áttekintést. Nem Mindszenty életrajza ez, csak magának a pernek, előzményeinek a felvázolása és utána a legfontosabb dokumentumok, a per jegyzőkönyve, az ítéletek stb. közlése. Gergely részletesen mutatja be a per előkészítését, lefolytatását, az állandó kitekintést a per nemzetközi (persze nyugati) hatására. A bevezetőben Gergely rámutat arra, hogy Mindszenty ellen csak közéleti szerepe, politikai igényei, távolabbi politikai elképzelései együttesen képezték a vád tárgyát. Előzetesen húsz főt tartóztattak le, papokat és vilá-

giakat vegyesen, kínozták is őket. Az 1949. február 3-8-án zajló perrel a legtöbbet a kötet jóformán felét kitevő vádiratból és a per jegyzőkönyvéből lehet tudni. Akkorra a vádlottak már megtörték.

A per szinte előképe volt a nem sokkal később sorakerülő Rajk-pernek. A későbbiekben a rendszer már nem rendezett ilyen kirakatpereket, mert ezek befelé nem érték el céljukat, az elrejtést, kifelé viszont csak rontották a rendszer imázsát. Egyszerűbb volt a további perek titkos eljárásban lefolytatni.

Gergely könyve rövid és tanulságos képet ad a koncepció perek lényegéről. Mementóként sem haszontalan a kötet. (*Gergely Jenő: A Mindszenty-per. Híres politikai perek, Kossuth Kiadó, Bp., 2001, 201 p.*)

(-r. -l.)

Botlik József: *Gát*

A magyar állam millenniumára *Száz magyar falu* címmel elindult egy sorozat. Ennek egyik kötetét mutatjuk be mintegy a többi száz helyett is, azokhoz hasonló a felépítése.

A szerző rövid természetföldrajzi bevezetést ad a szinte a vízzel szimbiózisban élő, írott forrásokban először 1374-ben megjelenő faluról, történetéről, a 19-20. századi fejleményekkel az előtérben. A nevezetes munkácsi uradalom is birtokos volt a faluban. A köztörténet mellett szerző az egyháztörténetet, az iskolák fejlődését, a művelődési viszonyokat (e vonatkozásban a szovjet korszakot is, a maga kultúrbrigádjaival) mutatja be, képet ad a társadalmi struktúráról; még névsort is közöl arról az ötvenegy magyarról, akiket 1944 no-

vemberében hurcoltak el. Néprajzi fejezetekkel is találkozunk. A könyvet számos fénykép illusztrálja. Az átlagolvasót csak zavaró lábjegyzetek helyett hátul található egy tízlapos jegyzék a felhasznált forrásokról.

Nagyon jó gondolat, hogy a Kárpátalján lévő, egykor Bereg megyei falu történetéről orosz, angol és német nyelvű összefoglaló is készült. A kötetet a kárpátaljai jeles magyar történész, Soós Kálmán szerkesztette, a sorozathoz Kosáry Domokos akadémikus írt előszót. Ha nem is jut el minden kötet mindenkihez, a sorozat a megfelelő területek egészséges lokálpatriotizmusát és – kisebbségek esetében – a nemzeti öntudat megőrzését is szolgálja. (*Botlik József: Gát. Száz magyar falu könyvesháza Kht., Bp., 2001, 233 p.*)

(-r. -l.)

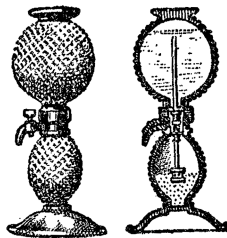
A Marosy-iratok. Magyar királyi követség Madridban 1948-1957

Összeállította és szerkesztette Anderle Ádám

A szegedi egyetem hispanisztikai tanszékének történész vezetője, Anderle Ádám kifogyhatatlan a térséget bemutató összefoglalások megírásában csakúgy, mint a spanyol-magyar kapcsolatok eddig ismeretlen forrásainak bemutatásában. E kötetben is egy ilyen érdekességet találunk. Ezúttal a madridi (még horthysta) magyar követséget vezető Marosy Ferenc jelentéseit az 1945 után alakult emigrációs szervezethez, a New Yorkban székelő Magyar Nemzeti Bizottsághoz. (A horthysta követség 1969-ig működött Madridban, a magyar állam csak később vette fel a diplomáciai kapcsolatot Spanyolországgal.) Marosy 1921-től állt magyar diplomáciai szolgálatban. 1946-ban került Madridba, 1949-től kezdve gyakorlatilag ő volt a követ. A második világháború után a nemzetközi szinten szinte teljesen elszigetelt Franco-rezsimnek jól jött a magyar követség léte. Habsburg Ottó, aki ekkoriban nagy diplomáciai tevékenységet folytatott, támogatta a követséget. Marosy egy ideig még Horthy képviselőjének tekintette magát, ám idővel kezdett átállni Ottó oldalára.

A Franco-rendszer fokozatos szalonképessé válásával a magyar követség léte már nem volt fontos, 1969-ben be is szüntette tevékenységét (anyagi okokból is). Az iratokat a Magyar Országos Levéltár vette meg. Anderle itt majdnem az egész anyagot közreadja, a szükséges magyarázatokkal, tárgyi csoportosításban. Az első fejezet az elszigeteltségből való fokozatos kikerülésről szóló beszámolókat közli, azután a spanyol belpolitikára vonatkozó adatokat, a monarchikus államformára történő áttérés előzményeit. A legitimnek számító Juan Carlos (a mai János Károly) mellett egy karlista herceg is szóba került. A további fejezet a nyugati magyar emigrációról, valamint az 56-os magyar forradalom körüli bonyodalmakról számol be. Néhány jelentés egyéb kelet-európai emigráns csoportokról szól (itt a nevek rosszul vannak írva, vagy bizonytalanok), Anderle az illető országokból sem tudott róluk kellő információt beszerezni. Szó esik a vasfüggönyön túli országok emigránsainak 1954-re tervezett, de végül megvalósulatlan kongresszusáról. Szakmai szempontból fontos, de olvasmánynak is érdekes. *(Összeállította és szerkesztette Anderle Ádám: A Marosy-iratok. Magyar királyi követség Madridban 1948-1957. Hispania, Szeged, 2002, 215 p.)*

(-r. -l.)

CONTENTS

Behavioural and Medical Science in the XXIth Century

Bettina Pikó – Mária Kopp: Preface.....	1348
Mária Kopp: The Possibilities of Behavioural Sciences Research Trends in Medicine ...	1352
György Bárdos: Behavioural Biomedicine: Toward an Integrative Medicine.....	1364
Ferenc Túry: Behavioural Medicine among Behavioural Sciences.....	1373
Bettina Pikó: Behavioral Science and Prevention: The Importance of Preventive Behavioral Medicine	1381
Péter Molnár – Márta Csabai – Ilona Csörsz: Professionalization in Medical Schools and Behavioural Sciences	1391
Katalin Barabás: Teaching of Behavioural Science Subjects in the Medical Curriculum	1401

Study

Lajos Bata: What Was Achieved by Liquid Crystal Research and Developments?	1408
Anna Tompa: Environmental Hazards and Cancer Prevention.....	1413
Péter Trampus: Structural Integrity of Reactor Pressure Vessels	1425

Academy Affairs

Parliamentary Report on the Situation of Science in Hungary	1437
World Science Forum – Budapest.....	1448
László Szabados: All-European Conference of Astronomers in Budapest.....	1449
Simonyi Scholarship	1452
Sándor Damjanovich: Apropos of an Excellent Conference	1454

<i>Scientists of the Future</i>	1455
---------------------------------------	------

<i>Outlook (László Jéki – Júlia Gimes)</i>	1463
--	------

Obituary

Tibor Zoltai (<i>Teréz Póka</i>)	1468
--	------

<i>Book Review</i>	1469
--------------------------	------

A Magyar Tudományos Akadémia központi folyóirata, a *Magyar Tudomány* továbbra is bemutatja a tudomány helyzetét, legújabb eredményeit, közli a tudományos vitákat, véleményeket. Kérjük, 2004-re is fizesse elő lapunkat! A költségek emelkedését sajnós a fogyasztói árral is kénytelenek vagyunk követni, ezért a *Magyar Tudomány* ára 2003. januártól havi 575 Ft-ra változik. Az éves előfizetői díj 6900 Ft.

Előfizethető a FOK-TA Bt. címén (1134 Bp., Gidófalvy L. u. 21.) a mellékelt csekk befizetésével, valamint a Posta hírlapüzleteiben és az MP Rt. Hírlapelőfizetési és Elektronikus Posta Igazgatóságánál, Bp., Pf. 863.

Ajánlás a szerzőknek

1. A Magyar Tudomány elsősorban a tudományterületek közötti kommunikációt szeretné elősegíteni, ezért elsősorban olyan kéziratokat fogad el közlésre, amelyek a tudomány egészét érintő, vagy az egyes tudományterületek sajátos problémáit érthetően bemutató témákkal foglalkoznak. Közlünk téma-összefoglaló, magas szintű ismeretterjesztő, illetve egy-egy tudományterület újabb eredményeit bemutató tanulmányokat; a társadalmi élet tudományokkal kapcsolatos eseményeiről szóló beszámolókat, tudománypolitikai elemzéseket és szakmai szempontú könyvismertetések.

2. A kézirat terjedelme szöveges tanulmányok esetében általában nem haladhatja meg a 30 000 leütést (a szóközökkel együtt, ez kb. 8 oldalnak felel meg a MT füzetekben), ha a tanulmány ábrákat, táblázatokat, képeket is tartalmaz, a terjedelem 20-30 százalékkal nagyobb lehet. Beszámolók, recenziók esetében a terjedelem ne haladja meg a 7-8 000 leütést. *A teljes kéziratot .rtf formátumban, mágneslemezen és 2 ki nyomtatott példányban kell a szerkesztőségbe beküldeni.*

3. A közlemények címének angol nyelvű fordítását külön oldalon kell csatolni a közleményhez. Itt kérjük a magyar nyelvű kulcsszavakat (maximum 10) is. A tanulmány címe után a szerző(k) nevét és tudományos fokozatát, a munkahely(ek) pontos megnevezését és – ha közölni kívánja – e-mail-címét kell írni. A külön lapon kérjük azt a *levelezési és e-mail címet*, telefonszámot is, ahol a szerkesztők a szerzőt általában elérhetik.

4. Szöveg közbeni kiemelésként *dőlt*, (esetleg **félkövér** – bold) betű alkalmazható; ritkítás, VERZÁL betű és aláhúzás nem. A jegyzeteket lábjegyzetként kell megadni.

5. A rajzok érkezhetnek papíron, lemezen vagy email útján. Kérjük azonban a szerzőket: tartsák szem előtt, hogy a folyóirat fekete-fehér; a vonalas, oszlopos, stb. grafikonoknál tehát ne használjanak színeket. Általában: a grafikonok, ábrák lehetőség szerint minél egyszerűbbek le-

gyenek, és vegyék figyelembe a megjelenő oldalak méreteit. A lemezen vagy emailben érkező ábrákat és illusztrációkat lehetőleg .tif vagy .bmp formátumban kérjük; értelemszerűen fekete-fehérben, minimálisan 150 dpi felbontással, és a továbbítás megkönnyítése érdekében a kép nagysága ne haladja meg a végleges (vagy annak szánt) méreteket. A közlemény szövegében tüntessék fel az ábrák kívánatos helyét.

6. Az irodalmi hivatkozásokat mindig a közlemény végén, abc sorrendben adjuk meg, a lábjegyzetekben legfeljebb utalások lehetnek az irodalomjegyzékre. Irodalmi hivatkozások a szövegben: (szerző, megjelenés éve). Ha azonos szerző(k)től ugyanabban az évben több tanulmányra hivatkozik valaki, akkor a közleményeket az évszám után írt a, b, c jelekkel kérjük megkülönböztetni mind a szövegben, mind az irodalomjegyzékben. Kérjük, *fordítsanak különös figyelmet a bibliográfiai adatoknak a szövegben, illetőleg az irodalomjegyzékben való egyeztetésére!* Miután a Magyar Tudomány nem szakfolyóirat, a közlemények csak a legfontosabb hivatkozásokat (max. 10-15) tartalmazják.

7. Az irodalomjegyzéket abc sorrendben kérjük. A tételek formája a következő legyen:

• Folyóiratcikkek esetében:

Alexander, E. O. and Borgia, G. (1976). Group Selection, Altruism and the Levels of Organization of Life. *Ann. Rev. Ecol. Syst.* **9**, 499-474

• Könyvek esetében:

Benedict, R. (1935). *Patterns of Culture*. Houghton Mifflin, Boston

• Tanulmánygyűjtemények esetén:

von Bertalanffy, L. (1952). Theoretical Models in Biology and Psychology. In: Krech, D., Klein, G. S. (eds) *Theoretical Models and Personality Theory*. 155-170. Duke University Press, Durham

8. Havi folyóirat lévén a *Magyar Tudomány* kefelevonatot nem küld, de az elfogadás előtt minden szerzőnek elküldi egyeztetésre közleménye szerkesztett példányát. A tördelés során szükséges apró változtatásokat a szerző egy adott napon a szerkesztőségben ellenőrizheti.

KIS GYÜLÉS, FEBR. 22. 1847.

(A' történettudományi osztály' részére).

B. Eötvös József tisz. tag' elnöklete alatt

Jelen Pulusky Ferenc tisz. , Baja és Luczenbacher r., Bácsfay, Henszmann, Karácson és Waltherr lev. tagok. — Más osztályokból: Kubinyi Ágoston lt. — Balogh, Frivaldszky, Kállay, Kiss, Sallay, Szatmáry rr. lt. — Erdélyi, Gasi, Széchy, Tasner lt. lt. — Schedel útkörmök, Lakács helyettes segédjegyző.

— Következett

WALTHER LÁSZLÓ lt.

a' következő *czimertani* előadással.

1. §. Tévedésre kívánok figyelmet ébreszteni, tévedésre, melyet még 1839-ik évben megjegyeztem, de felőle szólanom nem vala kedvem, nehogy ingerlékeny tudóst érdekelvén, kellemetlen érzést okozzak, 's ártatlan fejemre szidalmakat, rágalmakat vonjak, mint a' Figyelmező 1837-ki és 1838-ki folyamaiban jámbor szándékból közlött észrevételeimért: a' **Nemzeti** Társalkodóban és egyebütt is; melyeket maga a' szerkesztőség is megsohallott, és kénytelennek érzé magát miattok a' Figyelmező 1837-ki II-k féléve' 288-k és az 1838-kinak 475ik hasábján mellettem szót emelni.

***

10. §. Megigazítván ez utóbbiak' állítását a' Bethlen, és Apafi ágak Bethlen Elek nyújtotta oklevelek' nyomán szerkeztetett, és 1681-dik évben, író hártýára, csinosan leiratott, 's gondviselés alatt létező (szánakozással kell kimondanom) Attilától kezdett nemzedéktáblájok, és több írók (10) elbeszélése szerint — hogy a' czimer szívvértében látható madarak nem hattýúk, hanem vadludak; azt erősítem, hogy Bethlen Gábor' hercegi czimerében, az Opolia és Ratibor herczegségek' czimerei nincsenek; és Bethlen Gábor' hercegi czimere, mikép azt a' II. Táblán szemléltető 1. képlet mutatja, ebből áll: Herczegi korona alatt egy szívvértel ékeskedő négygyé szelt paizs, melynek jobb oldali felső osztályában hármás halmon jobb lábán álló, baljában nyitott szájához szívet emelítő, kiterjesztett szárnyu és jobbra fordult karul; alsó osztályában egy kiterjesztett szárnyu, és lábú, vértés (igenis szívvértés) melyü jobbra néző közönséges sas, amaz bizonyosan a' Karoli ág, emez hihetőleg a' Bethlen nemzetség, vagy pedig a' magvaszakadt ratibori herczegek a' Bethlen nemzetség' czimeréből áttéve; bal felső osztályában félig kiemelkedett jobbra néző kiterjesztett szárnyu sas, e' felett a' nap; 's alsó osztályában a' hold, és hét vár; amaz a' Magyar és Székely, emez ismét a' Magyar és Székelyföld' czimere; a' mezők, és alakok' szineiről halgatok: mert azokat a' metsző kifeledé; a' paizs' szívvértét képezi: farkát szájában tartó sárkány körítette, egy nyíllal átnyilaztatott, két szemközt álló vadlúd, mint a' Karoli nemzetség' ág' sárkányától körbe fogatott czimere a' Bethlen nemzetség' Iktári ágának.

II. T

